

zbirka Zlati čoln / zbirka Zlatni čamac

Copyright © Literarno društvo IA, 2010

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
821.163.6-194

AMNESTIJA: amnezija: (antologija sodobne slovenske poezije)
Amnestija: amnezija: (antologija suvremene slovenske poezije)
prijevod Goran Janković. - 1. izd. = 1. izd. - Vnanje Gorice:
Kulturno-umetniško društvo Police Dubove;
Ljubljana: Literarno društvo IA, 2010.
(Zbirka Zlati čoln = Zbirka Zlatni čamac; 2)

ISBN 978-961-92946-4-2 (Kulturno-umetniško društvo Police Dubove)
ISBN 978-961-92945-1-2 (Literarno društvo IA)

1. Vzp. stv. nasl.

253161472

Amnestija: amnezija

Antologija sodobne slovenske poezije

Amnestija: amnezija

Antologija suvremene slovenske poezije

Prijevod

Goran Janković

IZTOK OSOJNIK

Iztok Osojnik, rojen 1951, je komparativist, filozof, pesnik, slikar, pisatelj, esejist, prevajalec, alpinist in popotnik. Je začetnik vrste umetniških gibanj, soustanovitelj anarhističnega »podrealističnega gibanja«, umetniškega »Garbage art« (Kjoto) in glasbenega »Papa Kinjal Band«, »Hidrogizme« ter drugih pomembnih umetniških ustanov ali festivalov (Galerija Equrna, Trnovski terceti, Pogovori v vili Herberstein, Vilenica, Zlati čoln in drugih). Diplomiral je iz primerjalne književnosti na Univerzi v Ljubljani (1977), podiplomsko je študiral v Osaki, trenutno pa zaključuje doktorski študij iz zgodovinske antropologije na Fakulteti za humanistične študije v Kopru. Do sedaj je objavil 26 avtorskih knjig poezije, nazadnje Izbrisano mesto (2010), 4 romane in 2 zbirke esejev in študij. Njegove knjige in druga besedila so objavljeni v več kot 25 jezikih. Za svoje delo je dobil vrsto domačih in tujih nagrad. Živi in dela v Ljubljani.

Iztok Osojnik, rođen 1951., komparativist, filozof, pjesnik, slikar, pisac, esejist, prevoditelj, alpinist, turistički vodič, putnik. Osinivač mnogih umjetničkih pokreta, suosnivač anarhističnog »podrealističnog pokreta«, umjetničkog »Garbage art« (Kjoto) i glazbenog »Papa Kinjal Band«, »Hidrogizme« te drugih značajnih umjetničkih ustanova ili festivala (Galerija Equrna, Trnovski terceti, Pogovori v vili Herberstein, Vilenica, Revija v reviji, Zlati čoln i drugih). Diplomirao je komparativnu književnost na Sveučilištu u Ljubljani (1977.), poslije diplomski studij završio u Osaki, a trenutno završava doktorat iz historijske antropologije na FHŠ u Kopru. Do sada objavio 26 autorskih knjiga poezije (zadnja izdana je Izbrisano mesto (2010.)), 4 romana i 2 zbirke eseja i studija. Njegove knjige i djela su objavljena na više od 25 jezika, a za njih je dobio niz domaćih i stranih nagrada. Živi i radi u Ljubljani.

Berlin, Odisej in noč

Po Heraklitu namreč ni mogoče dvakrat stopiti v isto reko, niti se dvakrat dotakniti minljive bitnosti glede na [njeno] kakovost, temveč se ta v ostrini in hitrosti spremembe razprši in zopet zbira (še bolje: niti »zopet« niti »kasneje«, temveč se hkrati sestavlja in razpušča) in prihaja in odhaja.

(KR 217; M [40 c3] S 18)

V memoriji človeštva se je ugnezdila napačna vest,
da je Odisej po zmagi nad Trojanci
odplul na dolgo potovanje in se na koncu
vrnil na Itako. Kazuko Shiraishi trdi nasprotno.
Potovanje se po njenem mnenju nikoli ne konča. To ne more biti res,
če se ne bi vrnil, ta pesem ne bi nikoli nastala.
Po drugi strani pa ima prav. Še vedno potujemo.
Blizu resnici je tudi James Joyce.
V romanu opiše dolgo pot po mestu,
ki jo je Ulysses opravil peš.
Tudi *Odysseys* pripoveduje o junaku sumljivega slovesa
in Machiavellijevem privržencu iz trinajstega ali desetega stoletja
pred našim štetjem, ki trdi, da niso pomembne
vrednote, ampak biti prebrisan.
Je imel srečo, da so mu pet minut pred prihodom
na postajo pred nosom zaprli podzemno železnico. Tako se je začelo.

Odisej (od *οδύσσειαι*, biti jezen)
se je z zemljevidom Mediterana v rokah postavil pod ulično svetilko,
snel očala (*daljnovidnost* starosti) in si ga pozorno ogledal.
To ne bo težko, je pomislil. Od tu do Nausikae se bomo prepustili

vetru in naključju. Potem čez reko Spree.
Naprej mimo Scile in Karibde, obeh pomanjkljivo
oblečenih dam na Oranienburgstrasse. Glej naravnost predse!
Potem po Friedrichsalle in pred otokom Kirke,
ki ga krasijo razvaline Pergamona, desno.
Od tu dalje brodi nekaj časa po listju in pazi,
da ne stopiš na pasji drek!

Po srečanju z dvema nasilnežema
v Polifemovi votlini na Alexanderplatzu
se spusti v podzemlje in se sam s sabo pogovarja v petih jezikih.
Zvoki korakov odmevajo v praznih in z grafiti poslikanih tunelih,
in ko se vrne na površje, se nad njim dvignejo navpične stene
stekla in jeklenih cevi na Potsdamer Platzu.
Pride v deželo Fajakov. In tako dalje. Pot se ne konča, pravi
v *Odyseus von heute* omenjena, 1931. v Vancouvru rojena
japonska pesnica, ki se je še kot otrok s starši preselila na Japonsko.
Kontradiktorno. In tako dalje.
Zadnjo zbirko poezije z značilnim naslovom
Kuroi hitsuji no monogatari (Pripoved črnega ovna)
je objavila leta 1997.
In tako dalje.

Odyseus der keine Rückkehr kennt.
Odyseus der nicht zurückkehren kann.

Ampak ali je preteklost kraj?
Zakaj bi se človek želel vrniti v minule čase?
Kaj pa Penelopa, Laert, Telemah?
So za vedno ujeti v preteklosti?
Odisej zažvižga. Iz teme pride ženska s psom na vrvi

in ga sumničavo pogleda.
Njo cesta v istem hipu nese v nasprotni smeri,
senci ženske in moškega iz zrcalnih svetov,
ki sta zdrsnila drug mimo drugega,
mimo kot dva človeka na stopnišču na Escherjevi grafiki
z naslovom *Relativiteit*. Stopal je, žvižgal,
se sam s sabo in sencami pogovarjal v petih jezikih,
se obrnil in gledal nazaj (hodil nazaj in gledal naprej).
Ko se je spet obrnil, ga je brodečega v napihanem listju
med Pasternakgasse in Majakowskiring prešinilo spoznanje,
da zdaj, ko govori nemško, lahko prevaja tudi iz nemščine.
Daleč na severu mesta, kjer je slišal Paula Celana
brati pesem *Todesfuge*:
Margarete, Sulamit, Tod ist ein Meister aus Deutschland.
In tako dalje.

Odisej je odplul zjutraj, ampak potovanja nikoli ni konec,
Odisej hodi v času, ki se razteza (sveti Avguštin),
v čevljih jadra proti vetru
od enega do drugega mosta, sonce se je že včeraj potopilo v temo.
Ustavi se. Večer preživi pri Kirki, tri ure ujet na otoku angleščine.
Ampak zakaj on? Zakaj Odisej? Zakaj Kazuko Shiraishi?
Ob dveh zjutraj je mesto zapuščeno kot pokopališče. Nihče
se ne poteguje zanj. Ceste in ulice so prazne, po njih se vali
leden veter in zamrzne stekla na parkiranih avtomobilih.
Človek hodi, čas se ustavi, človek dviga noge,
stoji na mestu,
cesta pod njim pa teče kot reka pod mostom,
zvrtničena
z ulicami, ki se izlivajo vanjo,
ali tramvajskimi tračnicami,

ki se svetijo kot skalpel.

V neki obokani, medlo osvetljeni kleti v igri svetlobe in senc
potone v dež pogovorov. V kotu igra jazz kvartet.

Iz polmraka stopi prijatelj Takeshi in izprosi stotaka.

Prostor je zakajen in nabito poln. Nemci so
z Ukrajinci igrali neodločeno in se uvrstili na svetovno
prvenstvo v nogometu, ki bo prihodnje leto na Japonskem.

Odisej zavije na Kaiserdamm in se odpelje
v črno morje teme dalje proti vzhodu.

Utrujen sem, ampak pred mano je dolga noč.

Zavijem na desno in hodim ob ograji samostana.

Na pločniku leži bicikel brez koles. Junkers
dela vodne pipe. Iz teme vznikne znak Kruppasse.

Tu sem že bil, samo na drugi strani. Obrnem se in gledam tja,
kjer sem stal pred tednom dni in gledal sem.

Odyseus der keine Rückkehr kennt.

V roki vrtim kozarec s pivom. Dolgočasim se,
naslonjen na leseni pult sedim na barskem stolu.

So fährt Odyseus heute.

Ampak jaz nisem Odisej,

on je Odisej,

bicikel brez koles je njegova barka,

ulica, ki se pogrezne v temo, Itaka. Pod

mostom se svetlika Spree, hiše so

tišino vsesale vase in mesto prepustile molku,

po katerem se na kotalkah listja podi veter.

On, Odisej, ki rad hodi po praznem mestu,

ker pesniti pomeni biti zadovoljen,

hoditi v noč, ki jo tišina oklepa v mraz,

in ne gre nikamor, koraki stopajo na mestu,

pod njimi teče cesta, v cikcaku pasjih iztrebkov se vije drevored
und Odysseus wandte sich und hatte kein Gesicht.

(Domo arigato gozaimashita Shiraishi sensei.)
Berlin 2001

Berlin, Odisej i noć

Po Heraklitu, naime, nije moguće dvaput ući u istu rijeku, niti se dvaput dotaknuti promjenljive biti obzirom na [njenu] kvalitetu, nego se ta u oštini i brzini promjene raspršuje i opet sabira (još bolje: ni »opet« ni »kasnije«, nego se istovremeno sastavlja i rastavlja) i dolazi i odlazi.

(KR 217; M[40 c3] S 18)

U memoriju čovječanstva ugnijezdila se pogrešna vijest
kako je Odisej po pobjedi nad Trojancima
otplovio na dugo putovanje i na kraju
se vratio na Itaku. Kazuko Shiraishi tvrdi suprotno.
Putovanje se po njenom mišljenju nikada ne završava.
To ne može biti istina,
da se nije vratio ova pjesma nikada ne bi nastala.
A, s druge strane, u pravu je. Još uvijek putujemo.
Blizu istine je i James Joyce.
U romanu opisuje dugo putovanje po gradu,
koje je Ulysses obavio pješice.
I *Odysseys* pripovijeda o junaku sumnjivog ugleda
i Machiavellijevom pristaši iz trinaestog ili desetog stoljeća
prije naše ere, koji tvrdi kako nisu važne
vrijednosti, nego biti lukav.
Imao je sreću da su mu pet minuta pred dolazak
na postaju pred nosom zatvorili podzemnu željeznicu. Tako je počelo.

Odisej (od *Ὀδυσσεύς*, biti ljut)
se, s kartom Mediterana, postavio pod uličnu svjetiljku,
skinuo naočale (dalekovidnost starosti) i pažljivo je razmotrio.
To neće biti teško, pomislio je. Odavde do Nausikaje prepustit
ćemo se vjetru i slučaju. Potom preko rijeke Spree.
Naprijed mimo Scile i Haribde, obiju manjkavo
obučenih dama na Oranienburgstrasse. Gledaj pravo ispred sebe!
Zatim po Friedrichsalle i ispred Kirkinog otoka,
kojeg krase razvaline Pergamona, desno.
Otuda dalje brodi jedno vrijeme po lišću i pazi
da ne staneš na pasji drek!

Nakon susreta s dvojicom nasilnika
u Polifemovoj špilji na Alexanderplatzu,
spušta se u podzemlje i sam sa sobom razgovara na pet jezika.
Zvuci koraka odjekuju u praznim i s grafitima oslikanim tunelima,
i kad se vrati na površinu, nad njim se podignu okomiti zidovi
stakla i čeličnih cijevi Potsdamer Platz.

Dolazi u zemlju Fajaka. I tako dalje. Put se ne završava, kaže
u *Odysseus von heute* spomenuta, 1931. u Vancooveru rođena
japanska pjesnikinja, koja se još kao dijete s roditeljima preselila
u Japan.

Kontradiktorno. I tako dalje.
Zadnju zbirku poezije, karakterističnog naslova
Kuroi hitsuji no monogatari (Pripovjed crnog ovna)
objavila je 1997. godine.
I tako dalje.

Odysseus der keine Rückkehr kennt.
Odysseus der nicht zurückkehren kann.

No, je li prošlost mjesto?

Zašto bi se čovjek želio vratiti u minula vremena?

A što je s Penelopom, Laertom, Telemahom?

Jesu li zauvijek uhvaćeni u prošlosti?

Odisej zazviždi. Iz tame mu pride žena s psom na uzici
i sumnjičavo ga pogleda.

Cesta je u istom momentu odnese u suprotnom smjeru,
sjenke žene i muškarca iz zrcalnih svjetova, koji kliznuše drugo
mimo drugog mimo kao dva čovjeka na stubištu na Escherovoj grafici
s naslovom *Realativiteit*. Stupao je, zviždao,
sam sa sobom i sjenkama razgovarao na pet jezika,
okrenuo se i gledao unatrag (hodao unatrag i gledao unaprijed).
Kad se opet okrenuo, gacajućeg po nanešenom lišću,
između Pasternakgasse i Majakowskiring, prostrijelila ga je spoznaja
kako sada, kad govori njemački, može prevoditi i iz njemačkog.
Daleko na sjeveru grada, gdje je čuo Paula Celana kako
čita pjesmu *Todesfuge*:

Margarete, Sulamit, Tod is ein Meister aus Deutschland.

I tako dalje.

Odisej je odplovio ujutro, no putovanje nikada nema kraja,
Odisej hodi u vremenu koje se rasteže (Sveti Augustin),
u cipelama jedri protiv vjetra
od jednog do drugog mosta, sunce se već jučer potopilo u tamu.
Zaustavlja se. Večer provodi kod Kirke, tri sata uhvaćen na otoku
engleskog.

Ali, zašto on? Zašto Odisej? Zašto Kazuko Shiraishi?

U dva ujutro, grad je napušten poput groblja. Nitko
se ne poteže za nj. Ceste i ulice su prazne, po njima se valja
ledeni vjetar i zamrzava stakla na parkiranim automobilima.
Čovjek hoda, vrijeme se zaustavlja, čovjek diže noge,

stoji na mjestu,
a cesta pod njim teče kao rijeka ispod mosta,
uskovitlana
ulicama koje se izlijevaju u nju,
ili tramvajskim tračnicama
koje se svijetle kao skalper.

U nekom zasvođenom, blijedo osvijetljenom podrumu u igri
svjetla i sjene tone u kišu razgovora. U kutu svira jazz kvartet.
Iz polumraka izlazi prijatelj Takeshi i isprosi stotku.
Prostor je zadimljen i nabijeno pun. Nijemci su
s Ukrajincima igrali neodlučno i uvrstili se na svjetsko
prvenstvo u nogometu, koje će sljedeće godine biti u Japanu.
Odisej skreće na Kaiserdamm i odvozi se
u crno more tame, dalje ka istoku.
Umoran sam, ali preda mnom je duga noć.
Skrećem udesno i hodam pored samostanske ograde.
Na pločniku leži bicikl bez točkova. Junkers
izrađuje vodene lule. Iz tame niče znak Kruppgasse.

Tu sam već bio, samo na drugoj strani. Okrećem se i gledam tamo
gdje sam stajao prije tjedan dana i gledao.
Odyseus der keine Rückkehr kennt.
U ruci vrtim čašu piva. Dosađujem se,
naslonjen na drveni pult sjedim na barskoj stolici,
So fährt Odyseus heute.
Ali, ja nisam Odisej,
on je Odisej,
bicikl bez točkova je njegova barka,
ulica koja uranja u tamu, Itaka. Ispod
svjetluca Spree, kuće su

usisale tišinu u sebe i grad prepustile muku,
po kojem se na koturaljkama lišća vije vjetar.
On, Odisej, koji voli hodati pustim gradom,
jer pjevati znači biti zadovoljan,
ići u noć koju tišina opkoljava mrazom,
i ne ide nikamo, koraci stupaju u mjestu,
pod njima teče cesta, u cik-caku pasjeg izmeta vije se drvored
und Odysseus wandte sich und hatte kein Gesicht.

(Domo arigato gozaimashita Shiraishi sensei.)
Berlin, 2001

Ustanovitev Slovenskega državnega odvečnega gledališča

Danes sem ustanovil Slovensko odvečno državno gledališče, kaj bomo imeli vse notri.

Igralci brez glasu, prehlajeni, smrkavi, se bodo pomerili v akrobatiki.

Pesniki, ti ostudni stvori, med katere prištevam sebe, se bodo posipali z besedami. Njihova gola telesa

bodo paradirala po Arbatu v spremstvu krokodilov na vrvici,

kockarji bodo vedno metali kocke tako,

da bomo ostali na tisti strani vesolja, ki je, pomočeni v črnilnik, iz katerega bodo glave sijale kot hortenzije.

Pesniki in pisatelji, resnično, nekakšna zalega,

ki nas navdušuje z dolgočasnimi avanturami junakov,

ki so šli pozno spat, ker jih je potopilo kot Titanik. Borci za

svobodno tržaško ozemlje bodo zamahnili z roko, dokler bodo

podeljevali Nobelovo nagrado, s poezijo ne bo nič. Samo v

kakšnem kitajskem zaporu bodo žirafe stegovalle vratove, da bi

videle košček travnika, na katerem partijski voditelji iz otroških

glav delajo pipice za opij, organizirali bomo demonstracije, na

katerih ne bomo zahtevali nič, zadovoljni smo s fašisti na vladi in

z morilci po diplomatskih predstavništvih, hočemo samo, da se

proda še več orožja, da KD groupies nagraujejo še več denarja in

da kakšen nov politik proda še eno državno lastnino kakšnemu

debelemu prascu iz Belgije. Naše želje so skromne, želimo, da

bi posekali gozdove, travnike ogradili z žičnatimi ograjami pod

elektriko, prepovedali uporabljati javne ceste, zaračunali zrak in

pogled na Krim. Želimo, da bi pisatelje pometali iz stanovanj in

jih naselili med svinje, pesniki, ti odvečni smrduhi in lažnivci,

pa naj z jezikom ližejo tla pred tisto plešasto pošastjo, dokler se asfalt ne bo razklal in bo po razpoki priplaval

Mojzes z zunanjega ministrstva,

najdebelejši od prašičev in na vrvici za sabo vlekel

tisti drek, predsednika nekega društva – ve se, katerega –

in bosta skupaj odletela v nebesa gnojnih čirov in pokvarjenih prebavil, vsi mrtvi pisatelji pa bodo nastopili na odru z lovorjevo vejico v zadnjici, pel in igral jim bo Bob Dylan, na glavo jim bomo privarili slušalke in poslušati bodo morali stotrinajsto ponovitev moje radijske igre *Gnus mračnjakov*, njihovi neslišni glasovi mutcev nas bodo zabavali, ko se bodo zvijali v nemočni bolečini, ker ne morejo igre poslušati še stoštirinajstič, ampak ne in ne, ker je sredi zvečer, še enkrat, pili bomo šampanjec iz plehnatih Gralov, za pojedino bodo gumbi, ki so popadali z mojih srajc, jaz, impresario, menedžer, debeluh s slonjo zadnjico, jaz, baletka v cirkusu Klutzky, ki je padla izpod strehe šotora, ljudje se hahljajo, ljudje ploskajo, ljudje se smejejo, tresk je bil orgastičen, elastike so popokale, tla so se upognila, zemlja se je razklala, Wim Wenders je spustil kamero, ogenj je požgal njeno brado, knjige so zoglenele in se spremenile v pločevino, na katero rja zapisuje verze o rumenih cvetovih regrata v taborišču smrti, o, Prusija, tvoj tanker na Severnem morju je osamljen kot galeb, ha, ha, se smeje pesimističen Dioniz, na tirsu ima kos lobanje gospoda javnega tožilca, vse je precej komično, seveda pa ni nič res, opazujem razpad sistema v parterju, gledalci vstajajo, radi bi odšli, čaka jih goveja juha, pa nasprotno prihajajo v vedno večjem številu novi in novi gledalci, polna dvorana Shakespearjev in dva Cankarja sta med njimi, jahajo koze, tulijo, krinke norcev so si zavili okoli vratu kot kakšno zastavo, vemo, to so naši fantje, s prstom v zadnjični luknji in kakšnim nojem na krožniku, s peteršiljevim čopkom za klobukom, do kolen gazimo, tišina je kot taščica, všeč so mi tile medvedi, ki ne spiyo, ker je šele polnoč, poletje je letos že na Arktiki, razbija fasado nekemu ledeniku,

pljusk in velikanski val, potres, cirkus se strese, ljudje vriskajo,
končno imamo popoln, odvečen kaos,
gledališče je ustanovljeno,
še eno mesto zbombardirano, izbrisano z obličja zemlje,
uporabljajte prah proti mozoljem, Faludža gori, je gorela, zdaj je
prah na zloščenih čevljih morilca,
na moji kartici je še kar nekaj denarja, kar je dobro,
telefon me zasleduje, špijonira za mano, fotografira me v prepovedanih
položajih, skenira mi akrilne zobe in javlja davčni upravi,
da sem prešuštnik, precej depresivno, priznam,
ustanovil sem odvečno gledališče, igrali bomo odvečne predstave,
pisali odvečne igre, živeli odvečno naročnino za časopise, pili
odvečno kavo brez kofeina,
imam odvečno gripo v odvečni bolniški postelji,
tega zdravnika je treba privezati na bolniško posteljo na njegovi
kliniki, mu nuditi njegov vrhunski strokovni tretman, to velja
za zdravstvo v celoti, ampak zdravstvo je tovarna za ustvarjanje
visokih plač in privilegijev za zdravnike, bolniki so nujno zlo, čim
manj ozdravljenih, tem večja storilnost,
vsak trgovec bi se na zobe metal, če bi stranke čakale po eno leto
na njegove zobne krtačke, javni sektor je tu, da oblast ostane na
oblasti, jebenti, boli me hrbet, klanjam se, gospod, vi ste velik
prašič, se prodajate v kosu ali po polovicah, kaj pa tale lobanja na
dveh fižolovkah, kateri smrti služi ona, katera morilska partija je
to, stranka morilcev krompirja,
ki se ziblje kot ruska jadrnica na oceanu vodke,
led je zelen, globina Arktike je zelena, slaniki so zeleni,
marinirana arktična postrv je zelena in Sibirija je najbolj zelena,
nebo nad Sibirijo,
moja draga Jeanne,
ste videli te oblake konzerve,

te naftne sode radenske slatine,
te kahle sode bikarbone? nebo? nebo je vijolično,
solna kislina je rjava od rje, podmornica je zoglenela,
moje čeljusti so šik,
sonce je zeleno, parter je oranžen sredi noči, čas je, da končamo
predstavo za javnost, ura je pol devetih zjutraj, zaspali smo,
prepognjeni čez stol.

Osnivanje Slovenskog državnog suvišnog kazališta

Danas sam osnovao Slovensko državno suvišno kazalište, što ćemo sve samo imati u njemu.

Glumci bez glasa, prehladeni, šmrcavi, natjecat će se u akrobatici. Pjesnici, ti gadni stvorovi, u koje ubrajam i sebe, posipat će se riječima. Njihova gola tijela paradirat će po Arbatu u pratnji krokodila na uzici, kockari će uvijek bacati kocke tako

da ostat ćemo na onoj strani vasiona koja jest, umočeni u mastionicu, iz koje sijat će glave kao hortenzije.

Pjesnici i pisci, stvarno, nekakvo leglo

koje nas oduševljava dosadnim avanturama junaka

koji su išli kasno na spavanje, jer ih je potopilo kao Titanik. Borci za slobodni Trščanski teritorij zamahnut će rukom, dok budu dodjeljivali Nobelovu nagradu od poezije neće biti ništa.

Samo u nekom kineskom zatvoru istezat će žirafe

vratove, ne bi li vidjele komadić travnjaka na kojem partijske vođe od dječijih glava prave lulice za opijum, organizirat ćemo demonstracije na kojima zahtijevat nećemo ništa, zadovoljni smo fašistima u vladi i ubojicama po diplomatskim predstavništima, hoćemo samo da se proda još više oružja, da KD groupies nagrabe još više para i da neki novi

političar proda još jedno državno vlasništvo nekom debelom prascu iz Belgije. Naše želje su skromne. Želimo da

posijeku šume, travnjake ograde žičanim ogradama pod naponom, zabrane uporabljati javne ceste, naplate zrak

i pogled na Krim. Želimo da pisce pobacaju iz stanova i da ih nasele među svinje, a pjesnici, ti odvećni

smradovi i lažovi, neka jezicima ližu zemlju ispred one ćelave nemani, dok se asfalt ne rascijepi i po

pukotini ne dopliva Mojsije s ministarstva inozemnih poslova, najdeblji od prasaca i, na uzici za sobom, ne dovuče

onaj drek, predsjednika nekog društva – zna se kojeg –
i ne budu zajedno odletjeli u nebesa gnojnih čireva i
pokvarenih organa, a svi mrtvi pisci budu nastupili na
pozornici s lovorovom grančicom u zadnjici, pjevat će i svirat im Bob
Dylan, zavarit ćemo im na glave slušalice, poslušat će
morati stotrinaesto ponavljanje moje radijske drame *Gnus
mračnjaka*, njihovi nečujni mutavi glasovi zabavljat će
nas kad se budu uvijali od nemoćne boli, jer ne
mogu dramu slušati još i stočetnaestiput, ali ne i ne,
jer je srijeda navečer, još jednom, pit ćemo šampanjac iz
plehutih grala, za mezu bit će dugmad koja su popadala s
mojih košulja, ja, impresario, menadžer, debeljko sa slonovskom
zadnjicom, ja, balerina u cirkusu Klutzky, koja je pala s
vrha šatora, ljudi se kikoću, ljudi plješču, ljudi se
smiju, tresak je bio orgazmičan, elastike su popucale, tlo se
presavilo, zemlja se rascijepila. Wim Wenders je spustio
kameru, oganj je oprljio njenu bradu, knjige su se ugljenisale i
pretvorile u lim na kojem hrđa zapisuje stihove o
žutim maslačkovim cvjetovima u logoru smrti, o, Pruska, tvoj
tanker na sjevernom moru usamljen je kao galeb,
ha, ha, smije se pesimistični Dioniz,
na tirsosu ima komad lubanje gospodina javnog tužitelja,
sve je prilično komično, a dakako – ništa nije istina,
posmatram raspad sistema u parteru, gledatelji ustaju, rado bi
otišli, čeka ih goveđa juhica, a nasuprot dolaze u stalno
većem broju novi i novi gledatelji, puna dvorana
Shakespearea i dva Cankara su među njima, jašu koze,
urlaju, krinke luda ovili su oko vrata kao neku
zastavu, znamo, to su naši dečki, s prstom u zadnjičinoj rupi i
kojim nojem na tanjuru, s peršinovim čepurkom za šeširom,
gazimo do koljena, tišina je poput crvendaća,

svidaju mi se ti medvjedi koji ne spavaju jer je tek ponoć,
ljetno je ove godine već na Arktici, razbija njušku nekom ledenjaku,
pljusak i džinovski val, potres, cirkus se stresa, ljudi vrište,
konačno imamo potpun, suvišan kaos,
kazalište je utemeljeno,
još jedan grad izbombardiran, izbrisan s lica zemlje,
upotrebljavajte prah protiv bubuljica. Faludža gori, gorjela je,
sada je prah na izglancanim cipelama ubojice,
na mojoj kartici je još prilično para, što je dobro,
telefon me prati, špijunira za mnom, fotografira me u
zabranjenim položajima, skenira mi akrilne zube i javlja
poreznoj upravi da sam preljubnik, prilično depresivno, priznajem,
osnovao sam suvišno kazalište, igrat ćemo suvišne
predstave, pisat suvišne komade, živjet suvišnu narudžbu za
novine, pit suvišnu kavu bez kofeina,
imam suvišnu gripu u suvišnom bolničkom krevetu,
tog ljekara treba privezati za bolnički krevet na
njegovoj klinici, nuditi mu njegov vrhunski stručni tretman,
to važi za zdravstvo u cjelini, ali zdravstvo je fabrika za
ostvarivanje visokih plaća i privilegija za liječnike, bolesnici
su nužno zlo, što manje izliječenih – tim veća učinkovitost,
svaki trgovac bi se pušio od muke ako bi stranke čekale po jednu
godinu na njegove zubne četkice, javni sektor je tu kako bi vlast
ostala na vlasti, jebem ti, bole me leđa, klanjam se gospodine,
vi ste veliki prasac, prodajete li se u komadu ili na polovice, a što je
s tom lubanjom na dvjema prtkama, kojoj smrti ona služi,
koja ubilačka partija je to, stranka ubojica krumpira,
koja se ljulja kao ruska jedrilica na oceanu votke,
led je zelen, dubina Arktike je zelena, kifle su zelene,
marinirana arktička pastrva je zelena i Sibir je najzeleniji,
nebo nad Sibirom,

moja draga Jeanne,
jeste li vidjeli te oblake konzervi,
te naftne bačve radenske slatine,
te kahlice sode bikarbone? nebo? nebo je ljubičasto,
solna kiselina je smeđa, parter je narančast usred noći, vrijeme je da
završimo predstavu za javnost, ura je pola devet ujutro,
zaspali smo,
presavijeni preko stolice.

Oda vlemestu

2.

pospravil sem kuhinjo, zamenjal baterije v miški
vse, kar si v tem trenutku želim, je dobra pesem
zato sem prehodil pol londona, obiskala sva vse hiše
(v londonu), v katerih je živel w. b. yeats, preštel več sto razcvetelih
češenj, magnolij, mandeljnov, japonskih češenj in brez števila
travniških rastlin, ki se gnetejo v angleških vrtovih
pojedla sva fish and chips in se dvakrat, zaradi razlogov, ki jih
tu omenjam kot pomembne, sprehodila čez hammersmith bridge
enkrat do hiše št. 48 na lilien street, drugič nazaj na postajo. bilo
je sončno, vendar hladno, tiščalo me je na malo potrebo
in srce mi je stokalo
kot stara lesena deska, čez katero zapelje voz.
na zidu pred menoj se je ustavila žuželka
za katero ne vem, kaj je. ni stenica in ni molj. stenice omenjam,
ker jih je menda polno po londonskih hotelih. še vedno zavijajo
sirene policijskih avtomobilov
sosed se je spet odpeljal na svoji hondi silver wings,
vse to ob pol petih zjutraj
negiben ležim in prisluškujem v temo.
v trebuhu hiše se ponavlja en in isti
glasbeni komad, ki je, vsaj mislim tako, dylanov.
refren aleluja se ponavlja v
nedogled, jaz pa sem z mislimi še vedno v jago poetry cafe,
kjer sem predvčerajšnjim bral
razmišljam o tem, kako odlično berejo angleški pesniki. ti,
s katerimi sem delil večer, so bili fenomenalni.
par kanadske pesnice in angleškega pesnika
ki sta imela v sebi nekaj thomasdylanovskega, me je spominjal
na silvio plath in teda hughesa
bila sta zadeta kot mini, vendar sta odlično brala.
angleški pesnik me je spominjal

name, na moje dolge, podivjane monologe, v katerih
človek ne le opsuje svet
v katerem živi, ampak se odpre kot steznik, razgrne svoja rebra
in pokaže zdravo notranjost. za trenutek sem okleval,
hotel sem se razglasiti za psa, ampak potem so prevladala dejstva in
tu naredim piko

Oda velegradu

2.

pospremio sam kuhinju, zamijenio baterije u mišu
i sve što u ovom trenutku želim je dobra pjesma
zato sam prošao pola londona, obišli smo sve kuće
(u londonu), u kojima je živio w.b. yeats,
prebrojao više stotina rascvjetalih trešanja, magnolija,
badema, japanskih trešanja i bezbroj poljskih biljki koje
se tiskaju u engleskim vrtovima
pojeli smo fish and chips i dvaput se,
zbog razloga koje ovdje pominjem kao važne,
prošetali preko hammersmith bridgea
jednom do kuće br. 48 u lilien street,
drugi put natrag na postaju. bilo je sunčano, ali hladno,
tištala me je mala nužda i srce mi je kukalo
kao stara drvena daska preko koje prolazi voz.
na zidu ispred mene zaustavila se buba
za koju ne znam što je. nije stjenica a nije ni moljac.
stjenice spominjem jer su ih londonski hoteli navodno puni.
još uvijek zavijaju sirene policijskih automobila
susjed se opet odvezao na svojoj hondi silver wings,
sve to u pola pet ujutro nepomičan ležim i osluškujem tamu.
U trbuhu kuće ponavlja se jedan te isti glazbeni komad, koji je,
barem tako mislim, dylanov. refren aleluja ponavlja se u
nedogled, a ja sam u mislima još uvijek u jago poetry cafeu,
gdje sam prekjučer čitao razmišljam o tome kako odlično čitaju
engleski pisci. ti s kojima sam dijelio večer, bili su fenomenalni.
jedna kanadska pjesnikinja i jedan engleski pjesnik,
koji su u sebi imali nešto thomas-dylanovskog,
podsjećali su me na silviju plath i teda hughsa
bili su puknuti ko mine ali, čitali su odlično.
engleski pjesnik me je podsjećao na mene, na moje duge,
podivljale monologe,

u kojima čovjek ne samo da opisuje svijet
u kojem živi, nego se otvara kao steznik, razgrće svoja rebra
i pokazuje zdravu nutrinu. za trenutak sam oklijevao,
htio sam se proglasiti psom, ali onda su prevladale činjenice i
tu stavljam točku

3.

kje je zdaj tisto sonce? na russell squaru. ogledal sem si hotel
russell square, mitičen kraj. nedaleč proč je eliot
hodil na delo v banko
počutim se kot jadrnica, ki seka atlantik
russell square se mi zdi kot velikanska luknja v labirintu mojih pljuč
sploh ne poznam odgovora. najbrž tole ni ravno
univerzalno, nekaj, s čimer bi se lahko identificiral
dobronamerni, predvsem pa pretreseni bralec
žal mi je. rad bi hodil ob reki lee, ampak mi zmanjkuje časa
prišlo je do določenih razkorakov

mind the gap

podzemna železnica je oblikovana kot nezavedno. človek jo uporablja
drsi po črvih v trebuhu londona. je to ljubezen? je
ali gre za pavlovsko asociacijo podzemne železnice, ki zares pomeni
razlog za ta dolg pogled v prazno ob neskončni uri jutra,
ki se še ni zbudilo
in noči, ki je že pobegnila spat
sirene so utihnile. menda na lse predava renata salecl
pravzaprav nimam veliko povedati
človek hodi brez repa in glave
iz ulice v ulico
molk je nekaj modrega

3.

gdje je sad ono sunce? na russel squareu. htio sam razgledati
russel square, mistično mjesto, nedaleko odatle eliot
je išao na posao u banku
osjećam se kao jedrilica koja siječe atlantik
russel square mi se čini džinovskom rupom u lavirintu mojih pluća
uopće ne znam odgovor. najvjerojatnije to nije baš
univerzalno, nešto s čime bi se mogao identificirati
dobronamjerni, a prije svega potreseni čitalac
žao mi je, volio bih hodati pored rijeke lee, ali nedostaje mi vremena
došlo je do određenih raskoraka

mind the gap

podzemna željeznica je oblikovana kao nesvjesno.
čovjek ju upotrebljava
klizi po crvima u trbuhu londona. je li to ljubav? jest
ili se radi o pavlovljevoj asocijaciji podzemne željeznice,
koja stvarno znači
razlog za taj dugi pogled u prazno u beskonačnoj uri jutra,
koje se još nije probudilo
i noći, koja je već pobjegla na spavanje
sirene su utihnule. valjda na lse predaje renata salecl
zapravo nemam puno za reći
čovjek ide bez glave i repa
iz ulice u ulicu
šutnja je nešto mudro

4.

stala sva torej na grobu williamu blaka
že od nekdaj mi je bil všeč njegov prezir
mislim, da so ljudje nekaj, kar je treba prezirati
prezirati njihovo sovraštvo in zlobo
čeprav moram navkljub ljudomrzništvu in preziru priznati
da je tokrat slovenija poskrbela zame. zrak,
ki ga otipam z iztegnjeno roko
veter, ki se mi zabode v obraz, pogled na kumarasti nebotičnik
razprave o kosovelu, foucaultu, kenu russlu in mavericku
so odraz naslovov v brezplačnem časopisu, ki ga delijo na ulicah
počutim se kot zmaj na smučeh, ki šviga po oxford street
po divji strmini še enega mesta, ki je postavljen postrani na
vodoravna tla londona
tell all the truth but tell it slant
da ne bo nesporazumov, se mi prav nič ne meša. povedati resnico
nemogoče, tudi če se odišavam s prašičjim drekom ali s parfumom
juliette greco rouge no. 306. ko se luna prikotali dol po ulici,
srce otrpne od groze
štirje možje z nosili tečejo dol po old street, ej, blake, ne bo mi
uspelo, da bi jim pobegnil
stekleni ocean, ki se je kompromiral v kačo v moji glavi
večerni pogovori v parku na hoxton square
so odprli vrata v drugo resničnost
ki spominja na zgodnje jutro, ko se človek zbudi iz sanj
in seže po svojem ošiljenem, grafitnem sitarju
da uglaši svoj notorični moped
gre za kolektiven projekt dveh src
ki skupaj lužita žlebove dneva. koraka granit, trd kot
udarec z glavo v podboj vrat
zdaj opisujem »slant«. šum vode v pomivalnem koritu (slant)
ne vem, kaj mi je. ne morem se razpočiti, ušesa me bolijo od tišine

od tistega atmosferskega pritiska v glavi, ki blokira požrtijo obupa
ves ta enormen razcvet kapitalizma je premalo za misel
ki se skriva v moji glavi
nisem človek, pes sem, voham morje
kdo pravzaprav posluša

4.

stajali smo dakle na grobu william a blakea
već odavno mi se sviđa njegov prezir
mislim, kako su ljudi nešto što treba prezirati
prezirati njihovu mržnju i zloću
iako moram, uprkos čovjekomrštvi i preziru, priznati
kako se ovaj put slovenija pobrinula za mene. zrak,
koji pipam ispruženom rukom
vjetar, koji mi se zabada u lice, pogled na krastavičji soliter
rasprave o kosovelu, foucaultu, kenu russelu i mavericku
odraz su naslova iz besplatnih novina koje dijele po ulicama
osjećam se kao zmaj na skijama koji prolijeće oxford sreetom
divljom strminom još jednog mjesta koje je postavljeno ukoso na
vodoravna tla londona
tell all the truth, but tell it slant
kako ne bi bilo nesporazuma – baš nimalo ne ludim, reći istinu
nemoguće, i da se namirišem svinjskim govornim ili parfemom
juliette greco rouge № 306. kad se luna otkotrlja dolje niz ulicu
srce utrne od groze
četiri čovjeka s nosilima trče niz old street, hej, blake,
neće mi uspjeti pobjeći im
stakleni ocean koji se komprimirao u zmiju u mojoj glavi
noćni razgovori u parku na hoxton squareu,
otvorili su vrata u drugu stvarnost
koja podsjeća na rano jutro, kad se čovjek probudi iz snova
i posegne za svojim zašiljenim, grafitnim sitom
ne bi li uglasio svoj notorični moped
radi se o kolektivnom projektu dvaju srca
koja zajedno luže žljebove dana. koraka granit, tvrd kao
udarac glavom o štok od vrata
sad opisujem »slant«. šum vode u lavabou (slant)
ne znam što mi je. ne mogu se raspuknuti, uši me bole od tišine

od tog atmosferskog pritiska u glavi koji blokira žderanje beznađa
sav taj enormni rascvjet kapitalizma premalo je za misao
koja se skriva u mojoj glavi
nisam čovjek, pas sam, njušim more
tko uistinu sluša

TAJA KRAMBERGER

Taja Kramberger, rojena 1970, je pesnica, esejistka, prevajalka in zgodovinska antropologinja. Je glavna urednica revije Monitor ZSA – Revije za zgodovinsko, socialno in druge antropologije. Živi v Kopru, kjer je tudi zaposlena na Fakulteti za humanistične študije. Doslej je objavila sedem knjig poezije, od tega pet v slovenščini: Marcipan (1997), Spregovori morje (1999), Žametni indigo (2004) Vsakdanji pogovori (2006) in Opus quinque dierum (2009). V avstrijski bibliofilski založbi Edition Thanhäuser iz Ottensheima je izšla dvojezična zbirka Gegenströmung/Protitok (2002). Večjezična knjiga Mobilizacije/Mobilizations/Mobilisations/Mobilitazioni je izšla leta 2004. Njene pesmi so bile objavljene v različnih literarnih antologijah in revijah v različnih jezikih. Udeležila se je številnih mednarodnih literarnih srečanj v Evropi in Kanadi. V slovenščino prevaja literarna dela (mdr. R. Juarroza, M. Obita, N. Abrutyte, Gaa Xingjiana) in znanstvena besedila (P. Bourdieuja, L. Wacquanta, R. Barthesa, L. Valensi, N. Wachtela, M. de Certeauja, D. Jodelet, I. Kershawa itd.), objavila je vrsto esejev in člankov o literaturi in umetnosti.

Taja Kramberger, rođena 1970., pjesnikinja, esejistica, prevoditeljica, antropologinja povijesti. Glavna je urednica Monitora ZSA – Revije za povijesnu, socijalnu i druge antropologije. Živi u Kopru i zaposlena je na Fakultetu za humanističke studije. Do sada je objavila sedam knjiga poezije, pet na slovenskom: Marcipan (1997.), Spregovori morje (1999.), Žametni indigo (2004.), Vsakdanji pogovori (2006.), Opus quinque dierum (2009.). Austrijski bibliofilski izdavač Edition Thanhäuser iz Ottensheima, objavio je dvojezičku zbirku Gegenströmung/Protitok (2002.). Višejezična knjiga Mobilizacije / Mobilizations / Mobilisations / Mobilitazioni je izašla 2004. Njene pjesme su objavljivane u različitim literarnim antologijama i revijama na različitim jezicima. Sudjelovala je na brojnim međunarodnim književnim susretima u Europi i Kanadi. Na slovenski prevodi književna djela (R. Juarroza, M. Obita, N. Abrutyte, Ga Xingjiana) i znanstvene tekstove (P. Bourdieuja, L. Wacquanta, R. Barthesa, L. Valensi, N. Wachtela, M. de Certeauja, D. Jodelet, I. Kershawa, etc.), objavila je niz eseja i tekstova o literaturi i umjetnosti.

Degradacija (5. januar 1895)*

I.

*Videli bodo na mojem obličju,
brali bodo v moji drži,
prepričali se bodo
o moji nedolžnosti.*

Nič niso videli,
nič prebrali in se
temu ustrezno
tudi prepričali.

Alfred Dreyfus,
kapetan francoske vojske,
oče dveh majhnih otrok,
pokončen kakor menhir
v jutranjem soncu, je
degradiran pred
celotnim vojaškim zborom
École militaire.

Mračne prikazni duha
se kopičijo nad mestom.
Spodaj, v njihovi senci,
stoji zlomljen človek
s potezami osamljene
koze Umberta Sabe
na obrazu: v njem
odmeva tožba
ogni altro male,
ogni altra vita.

Degradacija (5. siječnja 1895.)*

I.

*Vidjet će na mom liku,
čitati će iz mog držanja,
prepričavat će se
u moju nevinost.*

Ništa nisu vidjeli,
ništa pročitali i
tomu odgovarajuće
ni uvjerali.

Alfred Dreyfus,
satnik francuske vojske,
otac dvoje male djece,
uspravan kao menhir
u jutarnjem suncu,
degradiran je pred
cjelokupnim vojnim zborom
Ecole militaire.

Mračne prikaze duha
gomilaju se nad gradom.
Ispod, u njihovoj sjeni,
stoji slomljen čovjek
s crtama usamljene
koze Umberta Sabe
na licu: u njemu
odjekuje tužba
ogni altro male,
ogni altra vita.

* Sve pjesme su iz ciklusa o aferi Dreyfus (1894. – 1906.), koji je dio knjige *Opus quinque dierum* (2009.), i prikazuju različite aspekte i detalje dešavanja u vrijeme afere.

II.

Telo se silovito napne,
da bi preneslo krivico, ki vdre
kakor strupeno neurje
skozi mejo kože.

Telo se silovito razpne
v poligon brezumnega trka
dveh konsistenc, dveh različnih drgetov:
linča drhali in dostojanstva osebe.

Fotografija po degradaciji Dreyfusa
prikazuje kot nenadno uvelo rastlino,
kot oskrunjeni kraj memorije
po barbarski plenitvi.

Ali smo res lahko prepričani, da
so skrunilci obvladani, da se je
eksterminacijski orkan dejansko končal?

Ali pa je morda le narasel in neopazno zajel
ves svet, ki zdaj navidez spokojno živi v
zatišju njegovega notranjega očesa?

II.

Tijelo se silovito napinje
ne bi li podnijelo krivicu koja provaljuje
poput otrovne nevere
kroz granicu kože.

Tijelo se silovito rasperinje
u poligon bezumnog sudara
dviju konsistenci, dvaju različitih drhtanja:
linča svjetine i dostojanstva osobe.

Fotografija po degradaciji Dreyfusa
prikazuje kao iznenada uvelu biljku,
kao oskrnavljeno mjesto memorije
nakon barbarske otimačine.

Možemo li doista biti prepričani kako
su oskrnjivači svladani, kako se
eksterminacijski orkan faktički završio?

Ili je možda tek narastao i neprimjetno zahvatio
cijeli svijet, koji sad naizgled spokojno živi u
zatišju njegovog unutarnjeg oka?

Amnestija: amnezija

Nihče ne pomilosti drevesa,
ki ga zadene strela, a tudi ne
razglasi amnestije za naravne pojave.

Toda Dreyfus ni visokogorsko drevo
in francoska vojska ne naravni pojav,
čeprav bi rada bila.

Sprega pomilostitev-amnestija
je nevarna: v njej je naturalizacija nenaravnih
pojavov spontano zvezana
z denaturalizacijo spoznavne memorije.

Proces spodmakne infrastrukturo
pravnega reda za natančno toliko,
kolikor je potrebno, da so nevšečne
memorije nadomeščene z amnezijo.

Amnestija: amnezija

Nitko ne amnestira drveće
koje pogodi munja, a također ne
razglašava pomilovanja za prirodne pojave.

Ali Dreyfus nije visokogorsko drvo
a francuska vojska ne prirodna pojava,
iako bi voljela biti.

Sprega pomilovanje-amnestija
je opasna: u njoj je naturalizacija neprirodnih
pojava spontano svezana
s denaturalizacijom spoznajne memorije.

Proces izmiče infrastrukturu
pravnog poretka taman toliko
koliko je potrebno da su neugodne
memorije nadomještene amnezijom.

Pentimenti

Kaj je dominantni ključ mojega telesa?

Je moj obraz? Ovalen, delikaten,
bled kakor enigma
z nerazrešeno morfologijo.

Je moj glas? S težavo vpraskan v grlo,
včasih tenak in cvileč
kakor tožba zapuščene, pritepene živali.

Je to moj profil? Krivulja, ki mi je
dana skupaj z imenom
in je ne morem zapustiti.

Nečloveška destilacija podlosti
je povzročila, da skušajo
celo mojo senco naslikati drugi,
jo ločiti od kontur mojega telesa.

In mojo domnevno pisavo
v *bordereauju*, ki je nikoli nisem izpisal,
so razdelili v dve: v pisavo
moje žene in mojega brata.

Nisem bifurkacija subjekta.
V mislih nenehno slikam svoj portret
in moje poteze
so bolj gole od skeleta.

Pentimenti

Što je dominantni ključ mog tijela?

Je li moje lice? Ovalno, delikatno,
blijedo poput enigme
s neriješenom morfologijom.

Je li moj glas? S poteškoćom ugreben u grlo,
ponekad tanak i cvileć
kao jadikovanje ostavljene, odbačene životinje.

Je li to moj profil? Krivulja koja mi je
data zajedno s imenom
i koju ne mogu napustiti.

Neljudska destilacija podlosti
prouzrokovala je da čak
pokušavaju moju sijenku drugi naslikati,
razdvojiti je od kontura mog tijela.

I moje navodno pisanje
u *bordereau*, koje nikada nisam ispisao,
razdijelili su na dvoje: u pisanje
moje žene i mog brata.

Nisam bifurkacija subjekta.
U mislima neprestano slikam svoj portret
i moje crte
su golije od skeleta.

Nepopolna plovba

Kdor gre skozi noč brez ogrinjala in se vrne popikan
od nevidnih izstrelkov prikritih mračnjakov.
Kdor hodi v dežju, odet v svileno kožo osmoze,
da je njegov duh vlažen, njegov um porozen, toda suh.
Kdor plava proti toku in počiva ob hladnih skalah,
ki ne pridigajo o absurdnem optimizmu neplavalcev.
Kdor stoji sam, pokončno kakor bazaltna skala
sredi invazije antidreyfusarjev.
Kdor se intenzivno pogovarja s svojo senco kakor s svojim
prvim prijateljem in zadnjim sovražnikom.
Kdor se prebija skozi življenje z elanom hedikepirane osebe,
ki je ne zlomijo in ne prestrašijo indici izgubljenega sveta.
Kdor pozdravlja in odzdravlja *laboratores* na cesti ali na univerzi
in pušča ob strani domišljave intergalaktične planete,
da se vrtijo okoli svoje osi v neskončnost.
Kdor je nežen kot smrček srne in močan kot Ajaks.
Kdor je vztrajen kot mravlja in potrpežljiv kot star salonski klavir –
ta šteje.

Poezija je temeljna izkušnja, ki jo
življenje včasih zanika ali spodnese.

To šteje.

Pesnik ni tisti, ki hoče biti nekdo,
ampak tisti, ki je *postal nekdo*,
preden je pograbil pero.

Nepotpuna plovidba

Tko ide kroz noć bez ogrtača, a vrati se izboden
od nevidljivih kuršuma prikrivenih mračnjaka
Tko ide po kiši, odjeven u svilenu kožu osmoze
kako bi njegov duh bio vlažan, njegov um porozan ali suh.
Tko pliva protiv toka i odmara pored hladnih stijena
koje ne pripovijedaju o apsurdnom optimizmu neplivača.
Tko stoji sam, upravo kao bazaltna stijena
usred invazije antidreyfusovaca.
Tko intenzivno razgovara sa svojom sijenkom kao sa svojim
prvim prijateljem i zadnjim neprijateljem.
Tko se probija kroz život s elanom hendikepirane osobe
koju ne slamaju i ne straše indicije izgubljenog svijeta.
Tko pozdravlja i odzdravlja *laboratores* na cesti ili u sveučilištu
i ostavlja po strani domišljate planete
da se vrte oko svoje osi u beskonačnost.
Tko je nježan kao srnina njuškica i snažan kao Ajaks.
Tko je istrajan kao mrav i strpljiv kao stari salonski klavir –

taj se broji.

Poezija je temeljno iskustvo, koje
život ponekad porekne ili ne potvrdi.

To se broji.

Pjesnik nije onaj koji hoće biti netko,
nego onaj koji je *postao netko*
prije no što je zgrabio pero.

Heretika

I.

Boj žensk za vstop v javno sfero
v zadnjem desetletju 19. stoletja:
Je namen preobrazbe nevzdržnega
sveta kaj drugačen kakor danes?

Emancipacija na obrobju anestezije,
suverenizacija barv, ki jih ustaljeni
spekter prikriva in duši. Izstop teles iz
toplih krajev memorije in razdelitev čred.

Nenadno slačenje univerzalnih glasov,
razgaljenje in evidentiranje njihove topografije:
čigav je, komu pripada nenadoma
obujeni kontinent speče zgodovine?

Heretika

I.

Borba žena za ulazak u javnu sferu
u zadnjem desetljeću 19. stoljeća:
Je li namjena preobrazbe neodrživog
svijeta nešto drugačija nego danas?

Emancipacija na rubu anestezije,
suverenizacija boja koje ustaljeni
spektar prikriva i zadušuje. Izlazak tijela iz
toplih krajeva memorije i razdjeljivanje krda.

Neočekivano svlačenje univerzalnih glasova,
obnaživanje i evidentiranje njihove topografije:
čiji je, komu pripada iznenada
probuđeni kontinent spavajuće povijesti?

II.

A to ni pomembno,
pomembno je razumeti razmerja in
sorazmerja, intervale in odtenke
spoznanj v daljnem klicu: droben
premik realnega v imaginariju.

Narediti vidna vrata in vratni okvir,
skozi katerega je treba vstopiti:
zaznati iver v očesu vratne line.

So ženske res vstopile v reko ali
še vedno čakajo na bregu in
občudujejo timpanonske glasnike?

Spol je učinek telesa, ki vznikne
v gubi in ima moč, da zasnuje novo pokrajino,
vse drugo je *mimesis spola*, zloščeno platišče
zgodovine, ki prikriva korozivnost občil mest.

II.

E to nije važno,
važno je razumjeti odnose i
suodnose, intervale i nijanse
spoznaja u dalekom pozivu: sitan
pomak realnog u imaginariju.

Načiniti vidnim vrata i dovratk,
kroz koji treba ući:
osjetiti iver u oku vratnog otvora.

Jesu li žene doista ušle u rijeku ili
još uvijek čekaju na brijegu i
dive se timpanonskim glasnicima?

Spol je učinak tijela koji niče
u pregibu i ima snagu zasnovati novu pokrajinu,
sve drugo je *mimesis spola*, uglancana felga
povijesti koja prikriva korozivnost općih mjesta.

JANI KOVAČIČ

Jani Kovačič, rojen 1953, piše poetične štorije o ljudeh in cinične posmehljivke ter vsakdanje spevne pesmi, a hkrati tudi zahtevne zvočne slike. V KUD-u France Prešeren je predstavljal svoje nove pesmi v ciklu Akkustik teArter. Ob osamosvojitvi je s Tolovajskimi baladami napovedal privatiziranje v vseh oblikah, v Bulvar Bankrotu (2003) pa izgubo identitete in prazno pogoltnost. Slovo od 20. stoletja je zapeto na Baladah s ceste I. in II. Postbožični psalmi pa napovedujejo nove čase post-bibličnomitičnih razsežnosti. Jazz je postal globalni etno in v Jazzitettah (2006) ustvarja nov tip urbanega jazza. Študijski nastop s premiernimi izvedbami stare srednjeveška glasbe trubadurjev (2007) je razkrival delce tega obdobja v slovenskih deželah. Nastop (2008) s skupino mladih glasbenikov Slovenia United uglasbuje ljudske motive. Leta 2009 je izdal knjigo KNJIGA in pripravil koncert Prastarih pesmi. Za 2010 pripravlja nastop Dizel Slavček & Godba na dihala z žepno pihalno godbo s pesmimi za na koncerte, fešte in ulice. Izšel pa je tudi CD z Big Bandom RTV Slovenija Cerberus Hotel – Jazzitette.

Jani Kovačič, rođen 1953., piše poetične storije o ljudima i cinične parodije te svakidašnje pjevne pjesme, a također i zahtijevne zvučne slike. U KUD-u France Prešeren predstavljao svoje pjesme iz ciklusa Akkustik teArter. Prilikom osamostaljenja Slovenije je s Tolovajskim baladama najavio privatizaciju u svim oblicima, a u Bulevar Bankrotu (2003.) gubitak identiteta i ispraznu proždrljivost. Oproštaj od XX stoljeća otpjevan je na albumu Balade s ceste I i II. A Postbožični psalmi najavljuju nova vremena post-biblijskomitskih širina. Jazz je postao globalni etno i u Jazzitettah (2006.) stvara novi tip urbanog jazza. Studijski nastupi s premijernim izvedbama stare srednjovjekovne trubadurske glazbe (2007.) otkrivali su djeliće tog perioda u slavenskim zemljama. Nastup s grupom mladih glazbenika Slovenia United predočava narodne motive. 2009. je izdao knjigu KNJIGA i pripremio koncert Prastarih pjesama. Za 2010. priprema nastup Dizel Slavček & Godba na dihala s džepnim duvačkim orkestrom, a s pjesmama za koncerte, fešte i ulice. Izdao je CD Cerberus Hotel – Jazzitette.

Shizo

Ta pripeka
glavo seka;
zvrne te, ko boš najmanj pričakoval,
tvojo senco kar izpuli iz tal!

Sonce sije,
veter brije ...
Nekaj jih vpije: »Golgote nikar!«
Mejdun, kaj ni le to neki novi bar?

Sonce greje.
Jošt se smeje:
Vino molzejo iz trdnjavskih cin –
na nebu je polno kumulusnih mrcin.

Se ti meša?
Pametne se obeša.
Skupaj se igramo, smo karte na plaži:
nihče naj nas ne moti, kajti mi smo tu na straži!

Sonce peče,
Strelice meče,
štrleče iz meč, ledij, glave in pleč,
rjoveš popevke na pesku sloneč.

*Ne, ne, ne, ne, ne morem,
ne morem se spomnit –
kakšen sem bil, ko sem bil še otrok?*

Rezljam le z roko,
zeleno-rdečeoko
slehernico, ki gobezdati zna;
dam jo vsakemu, ki švarcpetra igra.

Sem mar shizo?
Mama ima sinjo cizo.
Zame sta prozorni in brez kosti,
tako da skoznju vidim, kaj se godi.

Mati vpije,
oče pije;
očeta mati ne ljubi, ker ta smrči,
razpadla je hiša kar sredi noči!

Doma imajo krizo.
Sem zato mar shizo?
Pod zvezdnatim nebom zdaj deca spi,
jaz imam šest prstov in modre oči!

Z njimi slišim,
a nič ne vidim!
Kako bo bilo, se ne spomnim nikdar,
z življenjem plačujem sreči oltar.

*Ne, ne, ne, ne, ne morem,
ne morem se spomnit –
kakšne oči sem imel kot otrok?*

Jaz sem shizo,
v raju imam mizo –
pogrnjeno za tri, in če se ti ne mudi,
lahko večerjaš z menoj celo ljudi.

Res sem shizo
s podpisano franšizo,
poročil se bom – če vam je prav ali ne –
proizvajal bom podlost, modrost, norost, mar ne?

Jaz sem shizo,
s psihoanalizo
in z ekspertizo vam za rešitve privlečem lase,
olupim obraze, razcepim vas vse!

Moj center za govor je na levi strani, tule.
Buuum!

Šiza

Jest pripeklo
u glavu upeklo;
tvoju sijenku iščupa iz zemlje baš,
izvrne te kad se najmanje nadaš!

Sunce sije,
vjetar brije...
»Golgotu nikako!«, nekoliko ih više.
Isuse, zar to tek neki novi bar niče?

Sunce grije,
Još se smije:
Vino muzu iz zubaca tvrđavskih –
na nebu je puno mrcina kumulastih.

Šenuo li si?
Pametni visi.
Zajedno se igramo, karte smo na plaži:
nitko nam ne smeta, jer nismo tu na straži!

Sunce peče,
Strelice meće,
stršeće iz listova, leđa, glave i pluć',
ričeš popijevku na pijesak se naslanjajuć'.

*Ne, ne, ne, ne ne mogu,
ne mogu se sjetit –
kakav sam bio dok sam još bio dijete?*

Tešem samo rukom,
zeleno-crvenim-okom
svaku, koja baljezgati zna;
dajem svakom tko Švarc-Petra pozna.

Zar mi se ludi?
Mama ima sive grudi.
Za mene su prozorni i bez kosti,
tako da kroz njih vidim i što se premosti.

Mati galami,
otac piće tamani;
oca mati ne voli, jer ovaj hrče,
usred noći - kuća mrče!

Doma im je kriza.
Zar sam zato šiza?
Pod zvjezdanim nebom djeca sad spavaju bodro,
ja imam šest prstiju i oko modro.

S njim slušam,
a ništa ne gledam!
Kako će biti, sjetim se nigdar,
sa životom plaćam sreći oltar.

*Ne, ne, ne, ne ne mogu,
ne mogu se sjetit –
kakav sam bio dok sam još bio dijete?*

Ja sam šiza,
stol imam u paradiza –
prostrt za troje i, ako ti se ne žuri pak,
možeš večerati sa mnom i ljude čak.

Stvarno sam šiza
s podpisana franšiza,
oženit ću se – bilo vam drago ili ne –
proizvodit ću podlost, mudrost, ludost – zar ne?

On je šiza,
s psihoanaliza
i s ekspertiza vam za rješenje dovuče uši,
oguli vam lica i sve vas rascjepuši!

Moj centar za govor je na lijevoj strani, baš tu.
Buum!

Delirij povprečnosti – simulaker

Tetovirane duše javkajoč gredo na karneval
želja-stroj napravi jim za nič škandal
delirij povprečnosti
delirij povprečnosti
vse plešejo
vsem strežejo
vse zmešajo – na kup

So-drugi in raz-isti se identitetizirajo
bosi prav golega pozirajo
delirij povprečnosti
delirij povprečnosti
vsi dirkamo
vsi bevsamo
udrihamo – na kup

Talci kreditov, talci kreditov
ideale narabujemo na borzi iluzij
Talci kreditov, talci kreditov
z ubijalsko nonšalanco virtualnih razprtij
Talci kreditov, talci kreditov
do popolnosti obupani v muzeju keščudes
Talci kreditov, talci kreditov
prostovoljno smo izmučeni z izbiro popnebes

Smo-nismo Oni-Mi-Vi-Ti-Vi-Vsi
 Simulaker, simulaker, simulaker, simulaker?
Smo-nismo Oni-Mi-Vi-Ti-Vi-Vsi
 Simulaker, simulaker, simulaker, simulaker?

You are dead. Press Escape & start again!

V življenja jarku se z ekscesi najpoprej pokrijemo
geometrijo bolečin izženemo
 v delirij povprečnosti
 v delirij povprečnosti
 tam plešemo
 se drenjamo
 vsi bruhamo – na kup

Delirij prosječnosti – simulakrum

Tetovirane duše jaučući idu na karneval
želja-stroj im ni za što napravi skandal
delirij prosječnosti
delirij prosječnosti
sve plešu
svima služe
sve smiješaju – na gomilu

Su-drugi i raz-isti se identiteziraju
bosi upravo gologa poziraju
delirij prosječnosti
delirij prosječnosti
svi jurimo
svi kevcemo
mlatimo – na gomilu

Talci kredita, talci kredita
ideale nabiremo na burzi iluzija
Talci kredita, talci kredita
s ubilačkom nonšalantnošću virtualnih rasprava
Talci kredita, talci kredita
do potpunosti beznadežni u muzeju keš-čuda
Talci kredita, talci kredita
prostovoljno smo izmučeni izborom pop-neba

Jesmo-nismo Oni-Mi-Vi-Ti-Vi-Svi

Simulakrum, simulakrum, simulakrum, simulakrum?

Jesmo-nismo Oni-Mi-Vi-Ti-Vi-Svi

Simulakrum, simulakrum, simulakrum, simulakrum?

You are dead. Press Escape & start again!

U života jarku ekscesima se najprije pokrivamo
geometriju bolova iscijedujemo

u delirij prosječnosti

u delirij prosječnosti

tamo plešemo

gužvamo se

svi vraćamo – na gomilu

Cerebralni korteks

5-metrške roke
proti tebi mole
15 barvnih nians
za 100 tolarjev na dan
in ob 6-ih nemščina
ki je nikdar ne zamudi
a tebi se zdi
da se to sploh ne godi
Nikjer nikogar ni
Nikjer nikogar ni
(Cerebralni korteks ...)

Spet nekdo je prižgal
semaforske luči
preko plakata oddan
kovinsko slep drvi
ministrstvo za α -dni
sešteva bele noči
in če se to res peti
potem se ti le zdi
Nikjer nikogar ni
Nikjer nikogar ni
(Cerebralni korteks nori.)

*Če je res, ker res je, da res prav nič ni;
Res je, torej, res je, ko res res nič ni!
Res res ni res res res ni res ...
Res nič ni ...*

Res, ni res, res ni res, res ...

Perspektiva se že
za 5 jurjev dobi
časarkoli še ni
najdeš doli v trgovini
za zrcalom tvoja slika visi
pa kaj misliš kdo si
nihče se ne smeje za teboj
zato ker te ni
*Nikjer nikogar ni
Nikjer nikogar ni
(Cerebralni korteks ...)*

Cerebralni korteks

5 metarske ruke
prema tebi se pružaju
15 nijansi
za 30 kuna dnevno
i u 6h njemački
na koji nikada ne kasni
a tebi se čini
kako se to uopće ne događa
Nigdje nikoga nema
Nigdje nikoga nema
(Cerebralni korteks...)

Netko je opet upalio
semaforska svjetla
preko plakata iznajmljen
metalno slijep juri
ministarstvo za á-dane
zbraja bijele noći
i ako se to stvarno događa
onda ti se samo čini
Nigdje nikoga nema
Nigdje nikoga nema
(Cerebralni korteks...)

*Ako je stvarno, jer stvarno jest da stvarno upravo ništa nije;
Stvarno je, dakle, stvarno je kad stvarno stvarno ništa nije!
Stvarno stvarno nije stvarno stvarno stvarno stvarno nije stvarno...
Stvarno ništa nije...*

Stvarno, nije stvarno, stvarno nije stvarno, stvarno...

Perspektiva se već
za 200 kuna dobija
čega god još nema
nalaziš dolje u dućanu
za zrcalom tvoja slika visi
i šta misliš tko si
nitko se ne smije za tobom
zato jer te nema
 Nigdje nikoga nema
 Nigdje nikoga nema
 (Cerebralni korteks...)

Fantom

Ceste so asfaltne žile in promet je moja kri
Če ne veš, kako te vidim – semaforji so oči
Služi meni slug krdelo, ki pospravlja, čisti me
Motiš se, da me obvladaš, kajti posedujem te

Sem mesto

Sem večno

Čim bolj krut sem in nesramen, tem bolj me ljubijo
Tiste, ki me ne častijo, ulovijo, v tla jih zbijejo
V mojih prsih jeza vlada – to ni srd – to je srce
Maščujem se za vsake sanje, v smogu utopim – prav vse

Sem mesto

Sem večno

Kdor ne občuduje mene, tega vržem v kanal
Kdor slučajno se ustavi, nanj spustim svojo drhal
Ta ga potepta in zmelje, dokler lica ne zgubi
Boj se me, če se mi vname moja pločevinska kri

Sem mesto

Sem večno

Pridi k meni, v naročje, pridi, da pohabim te
V mojih črnih temnih kotih čakajo podgane te
Boj se me, če se mi vname moja pločevinska kri
Saj takrat počez vse kolje, grize, praska in mori

Sem mesto

Sem večno

Fantom

Ceste su asfaltne žile i promet je moja krv
Ako ne znaš kako te vidim – semafori su oči
Služi meni sluga krdo, koje posprema, čisti me
Varaš se da si ovladao mnome, jer posjedujem te

Grad sam

Vječan sam

Što više okrutan sam i bestidan, tim više me vole
One, koji me ne poštuju, ulove, u zemlju ih nabiju
U mojim prsima gnjev vlada – to nije srdžba – to je srce
Svetim se za svake snove, u smogu utapljam – upravo sve

Grad sam

Vječan sam

Ko se meni ne divi, toga bacim u kanal
Ko se slučajno zaustavi, na njega pustim svoju rulju
Ona ga gazi i melje dok obraz ne izgubi
Boji me se ako mi se upali moja limena krv

Grad sam

Vječan sam

Dodi mi u naručje, dodi da osakatim te
U mojim crnim tamnim kutovima čekaju štakori te
Boji me se ako mi se upali moja limena krv
Jer poprijeko tada sve kolje, grize, grebe i ubija

Grad sam

Vječan sam

BARBARA KORUN

Barbara Korun, rojena 1963, je diplomirala iz slovenistike in primerjalne književnosti. Že med študijem je začela poučevati na ljubljanskih gimnazijah, zdaj je lektorica in dramaturginja v ljubljanskem gledališču SNG Drama. Po izidu svoje prve knjige, zbirke pesmi *Ostrina miline* (1999), za katero je tudi prejela nagrado za najboljši prvenec leta, je začela nastopati z recitacijami svoje poezije, pa tudi kot moderatorica literarnih pogovorov in bralka vsakovrstne poezije. Sodelovala je z Ludwigom Hartingerjem pri pregledovanju pesniške zapuščine Srečka Kosovela za knjigo *Ikarjev let*, skupaj s svetovno znanim glasbenikom, tolkalistom Zlatkom Kaučičem pa je leta 2006 posnela CD s Kosovelovimi pesmimi pod naslovom *Vibrato tišine*. Knjiga njenih izbranih pesmi v prevodu pesnika Thea Dorgana je doživela tudi nekaj zelo pohvalnih odmevov v Ameriki in na Irskem. O samem procesu prevajanja, o avtorici in o Sloveniji pa je bil posnet tudi 45-minutni irski dokumentarec *Songs of Earth and Light* v režiji Pdraiga Trehyja (2006).

Barbara Korun, rođena 1963., je diplomirala slovenistiku i komparativnu književnost. Već u tijeku studija počela je predavati na ljubljanskim gimnazijama, a sad je lektorica i dramaturginja u SNG Drama. Nakon izlaska prve knjige, zbirke pjesama *Ostrina miline* (1999.), za koju je dobila nagradu za najbolji prvenac, počinje nastupati s recitiranjem svoje poezije, a i kao moderatorica literarnih razgovora i interpretator raznovrsne poezije. Sudjelovala je s Ludwigom Hartingerom pri pripremi knjige *Ikarjev let* (iz neobjavljenih pjesama Srečka Kosovela), a zajedno sa svjetski poznatim glazbenikom – tolkalistom Zlatkom Kaučičem – je 2006. snimila CD *Vibrato tišine*, s pjesmama Kosovela. Knjiga njenih izabranih pjesama, u prevodu pjesnika Thea Dorgana, doživjela je vrlo pohvalan odjek u Americi i Irskoj. O samom procesu prevođenja, o autorici i Sloveniji tom prilikom je bio snimljen i 45-minutni irski dokumentarac »Songs of Earth and Light«, redatelj Pdraiga Trehyja (2006.).

Kraljica Elizabeta I. Anglija, začetek 17. stoletja

Staram se. Mraz prihaja vame, od vsepovsod.
Z okna pogled na morje, sivo brezkončnost.
Zobje mi rumenijo. In nohti. Znotraj pa me
še zmeraj žge. Skozi ohlapne mišice, trhle
kosti. Žar. Ga čutijo tudi drugi? Te pijavke,
pokvarjenci, podgane hinavske, moji dvorjani?

Tvoj nežni, nedolžni obraz je prebledel, ko so
te prvič pripeljali k meni, ponoči. Nisi mogel
dvigniti pogleda, nisi mogel dvigniti ničesar.
Jaz sem te rešila pred sabo in samo jaz vem,
kdaj sem izgubila svojo krono, ime, srce.
Vsako čustvo je šibkost. Ničesar nisem izdala.

Nisem veliko pošiljala pote. Zmeraj prva
odšla. A tlelo je, žgalo, gorelo. Muka
poželenja, muka odsotnosti. Ti si bil steber,
na katerega sem naslonila svoje kraljestvo.
Moje kraljestvo zajema polovico znanega
sveta. Bog je bil z mano, v vojnah.

V neskončnih nespečnih nočeh še vedno
slišim krike zmagoslavja in krike kletev.
Ni hujšega pekla od mojih nespečnih noči,
zmrzlih dni. Ni bilo meja mojemu pohlepu.
Ni usmiljenja za moje trpljenje. Če pekel
obstaja, se bom cvrla v njem.

Letos je jesen posebej zgodnja. Zmrznjene
čebele padajo ljudem v roke. Ni veliko
ostalo od mojega življenja. Čutim, da že
prehajam v legendo, v dolgo verigo besed.
Tudi ti me pozabljaš, ljubi, videla sem, kako
se skrivaj oziraš za njo, mlado, s črnimi lasmi.

Jutri boš izvedel, da sem te dala obglaviti.

Kraljica Elizabeta I. Engleska, početak 17. stoljeća

Starim. Zima u mene pristiže sa svih strana.
S prozora pogled na more, sivu beskonačnost.
Zubi mi žute. I nokti. A unutra me
još uvijek prži. Kroz labave mišiće, trošne
kosti. Žar. Osjete li ga i drugi? Te pijavice,
pokvarenjaci, štakori licemjerni, moji dvorjani?

Tvoje nježno, nedužno lice je probljedilo kad su
te prvi put, noću, doveli k meni. Nisi mogao
podići pogled, nisi mogao podići ništa.
Ja sam te spasila od sebe i samo ja znam
kad sam izgubila svoju krunu, ime, srce.
Svaki osjećaj je slabost. Ništa nisam izdala.

Nisam često slala po tebe. Uvijek prva
odlazila. A tinjalo je, peklo, gorjelo. Muka
požude, muka odsutnosti. Ti si bio stub
na koji sam naslonila svoje kraljevstvo.
Moje kraljevstvo obuhvaća polovinu poznatog
svijeta. Bog je bio sa mnom, u ratovima.

U beskrajnim besanim noćima još uvijek
čujem krike trijumfa i krike proklinjanja.
Nema goreg pakla od mojih besanih noći,
smrznutih dana. Mojoj pohlepi nije bilo granice.
Niti je bilo samilosti za moju patnju. Ako postoji
pakao, pržit ću se u njemu.

Ove godine jesen je posebice poranila. Smrznute
pčele padaju ljudima u ruke. Nije puno
ostalo od mog života. Osjećam kako već
prelazim u legendu, u dugi lanac riječi.
I ti me zaboravljaš, dragi, vidjela sam kako
se kriomice osvrćeš za njom, mladom, crnokosom.

Saznat ćeš sutra da sam te dala obezglaviti.

Pesnik Iztok Osojnik svoji soplezalki Osp, Slovenija, začetek 3. tisočletja

Pizda, je lepo. Sam sem si prišvical
tale sončni vzhod. S petimi prsti leve
in desne roke, leve in desne noge sem
iskal točke zunaj zla. A boš jabuk?

(nekaj besedila manjka)

Pod nama je brezno. Nezapolnjivo.
Iz njega kot lava bruha avtentično
bivanje. Čutiš? Od spodaj šopa
v grlo in potem tuliva kot prva na
svetu. Slovenska poezija? Vidiš
tisto tam dol, tisti kupček gnoja?

Bistvo je trenje. Trenje je bistveno.
Stik, opna, komunikacija, občestvo,
trenje, jezik. Ti si in jaz sem – v pesmi
niti košček naju ne moli ven. Tale skala,
to brezno, ta zrak, te kosti, mišice,
švic, celo svetloba – sprijeta z besedami,

(nekaj besedila manjka)

neločljiva. Vse sem že povedal. Pomisli:
ti si in jaz sem. Nagovarjaš me skozi
besede, a tvoje vprašanje je neizgo-
vorljivo. Molčim ti nazaj, nad breznom.

Pjesnik Izток Osojnik svojoj partnerici u sportskom penjanju Osp, Slovenija, početak 3. tisućljeća

Jebo te, baš je lijepo. Sam sam si priznojio
ovaj izlazak sunca. S pet prstiju lijeve
i desne ruke, lijeve i desne noge tražio
sam točke izvan zla. Hoćeš jabuku?

(nešto teksta nedostaje)

Ispod nas je bezdan. Nepopunjiv.
Iz njega poput lave izbija autentično
bivanje. Osjećaš? Odozdo šopa
u grlo i onda urlamo kao prvi na
svijetu. Slovenska poezija? Vidiš
ono tamo dolje, onu hrpicu đubra?

Bit je trenje. Trenje je bitno.
Dodir, opna, komunikacija, zajednica,
trenje, jezik. Ti jesi i ja jesam – u pjesmi
se ni komadić nas van ne pomalja. Ta stijena,
taj bezdan, taj zrak, te kosti, mišići,
znoj, čak svjetlost – slijepljena s riječima,

(nešto teksta nedostaje)

nerazdvojni. Sve sam već rekao. Pomisli:
ti jesi i ja jesam. Oslovljavaš me kroz
riječi, a tvoje pitanje je neizgo-
vorljivo. Šutim ti natrag, nad ponorom.

Mati Tereza nuni novinki Kalkuta, konec 2. tisočletja

Še en Kristus je potrkal na vrata.
Ta nima nog. Verjetno so mu jih
odsekali starši, da bi laže beračil
zanje. Obraz je ena sama rana.
Nima več moči, da bi se poganjal
na svojem lesenem vozičku.

Še en Kristus čaka pred vrati. Nate.
Pohiti, da ga ne pomendra drhal,
ki beži pred policijo. Ali da ga ne
požro lačni, podivjani psi.
Pohiti. Ve, da bo umrl. Zato
je potrkal na tvoja vrata.

Ne veš, ali je to res pravi Kristus?
Kratke ure, namenjene spanju,
ti minejo v preveč budnem strahu:
Ali Bog sploh je? Skoz priprta vrata
lije svetloba v tvojo izbo:
Ni Boga. Zapuščen je svet. Ubožen.

Kristus te čaka pred vrati.
Bele sence tečejo čez temni vrt.
Njegovo telo boš držala v naročju
breztežno. Njegov pogled
v tvojem, zadnji in prvi. Takrat
boš vedela. Tvoj otrok je.

Pojdi zdaj.

Majka Tereza iskušenci Kalkuta, kraj 2. tisućljeća

Još jedan Isus pokucao je na vrata.
Ovaj nema noge. Vjerojatno su mu ih
odsijekli roditelji ne bi li lakše za njih
prosio. Lice je jedna sama rana.
Nema više snage da bi se pokretao
svojim drvenim kolicima.

Još jedan Isus čeka ispred vrata. Na te.
Požuri da ga ne izgazi rulja
koja bježi od policije. Ili da ga ne
proždriju gladni, podivljali psi.
Požuri. Zna, umrijet će. Zato
je pokucao na tvoja vrata.

Ne znaš je li to doista pravi Isus?
Kratki sati namijenjeni spavanju
prolaze ti u isuviše budnom strahu:
Da li Bog uopće jeste? Kroz odškrinuta vrata
svjetlost lije u tvoju izbu:
Nema Boga. Ostavljen je svijet. Ubog.

Isus te čeka ispred vrata.
Bijele sjenke teku preko tamnog vrta.
Držat ćeš u naručju njegovo tijelo
bez težine. Njegov pogled
u tvom, posljednji i prvi. Znat
ćeš tada. Tvoje je dijete.

Idi sad.

Seamus Cody, ladjar in trgovec, postaja slep Galway, Irska, konec 19. stoletja

Padajo in vzletajo ptiči
v mojih zrklih. Zmehčana
steklovina, pravijo, a to so
moji ptiči, z neskončno nežnim
letom. Nimajo kril, padajo kot
snežinke in mi temnijo vid

v svetlobo. Stvari in dogodki
izgubljajo svoj obris,
a ne svojega bistva. Skozi
komaj-vid mi mežikajo kot luč.
Ostrine ni več. Sama milina
v tem toplem zimskem dnevu:

krhko cingljanje zibajočih se
jamborov. Sol se nabira
na izgubljeno nit tega dneva.
Danes me dan gleda
z belimi očmi.

**Seamus Cody, brodar i trgovac,
postaje slijep
Galway, Irska, kraj 19. stoljeća**

Padaju i uzlijeću ptice
u mojim očima. Smekšana
staklena masa, kažu, ali to su
moje ptice, s beskonačno nježnim
letom. Nemaju krila, padaju kao
pahuljice i zatamnjuju mi vid

u svjetlost. Stvari i događaji
gube svoj obris,
ali ne i svoju bit. Kroz
jedva-vid trepetaju mi kao svjetlost.
Nema više oštine. Sama milina
u ovom toplom zimskom danu:

krhko zveckanje njišućih
jarbola. Sol se nabire
na izgubljenju nit ovog dana.
Danas me dan gleda
s bijelim očima.

Ženska brez imena, Noetova žena po vesoljnem potopu

Že mesece, že leta ždim tu, v podpalubju.
Iz sočutja sem se spustila dol, k stokajočim
živalim. Temno je, vlažno in zatohlo. Neznosen
smrad. Krokodili odpirajo svoja zobata žrela,
kače sikajo, levi lačno rjovejo,
nad vsem nemirni topot slonove moči.

V začetku sem se bala teme in zvokov,
nedoumljivega mrgolenja bitij, ki jih ne vidim,
komaj slutim – pajkov, miši, stonog, škorpionov.
Veliko in malo, vse se premika v pošastno
skladnem gibanju, kot v nevidni vodi, temni
in nerazumni. Postala sem eno z njimi, začutila
naše skupno bitje, toplo, vlažno in zatohlo.

40 dni, 40 let. Postarali smo se, se umirili
v svoji žalosti, v svoji lakoti. Tu spodaj ni boga.
Iz varne tople sparine čakamo na bradati obraz
nekoga, ki izpolnjuje božje ukaze.

Zaslišim hrup: Noe spušča živali na kopno.
Prislonim obraz k razpoki med vrati
in oblije me svetloba, ki sem jo že pozabila.

Ko bo moj mož, ki je pozabil name, odprl vrata,
mu bo v prsi, polne vetra in sonca,
planila čreda živali –
mnogorepato telo s tisoči bleščečih oči,
ki se zgane ob vsaki slutnji. Prva – jaz.

Žena bez imena, Noeva žena po kozmičkom potopu

Već mjesecima, već godinama čamim ovdje u potpalublju.
Iz sućuti sam se spustila dolje, do jadikujućih
životinja. Tamno je, vlažno i memljivo. Nesnosan
smrad. Krokodili otvaraju svoja zubata ždrijela,
zmije sikću, lavovi gladno riču,
a nad svim nemirni topot slonove snage.

U početku sam se bojala tame i zvukova,
nedokučive vreve bića koja ne vidim,
jedva slutim – paukova, miševa, stonoga, škorpiona.
Veliko i malo, sve se miče u čudovišno
sukladnom gibanju, kao u nevidljivoj vodi, tamni
i bezumni. Postala sam jedno s njima, osjetila
naše zajedničko biće, toplo, vlažno i memljivo.

40 dana, 40 godina. Postarali smo se, umirili
u svojoj žalosti, u svojoj gladi. Ovdje dolje nema boga.
U sigurnoj toploj sparini čekamo bradato lice
nekoga tko ispunjava božje zapovijedi.

Začujem buku: Noe ispušta životinje na kopno.
Prislanjam lice na rascjep u vratima
i oblijeva me svjetlost koju sam već zaboravila.

Kad moj muž, koji je zaboravio na mene, bude otvorio vrata,
u prsa će mu, puna vjetra i sunca,
jurnuti krdo životinja –
mnogorepato tijelo, s tisućama blještavih očiju,
koje se savija uz svaku slutnju. Prva – ja.

TATJANA T. JAMNIK

Tatjana T. Jamnik, rojena 1976, je diplomirala iz slovenskega jezika in književnosti na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Leta 2009 izdala pesniško zbirko *Brez*. Piše poezijo in kratko prozo, ki je bila objavljena v slovenskih in tujih literarnih revijah, antologijah in zbornikih. Preživlja s prevajanjem leposlovja iz češčine in poljščine (leta 2009 je prejela priznanje za najboljšo mlado prevajalko), urejanjem in lektoriranjem leposlovja ter poučevanjem slovenščine kot tujega jezika.

Tatjana T. Jamnik, rođena 1976., je diplomirala slovenski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Ljubljani. 2009. je izdala pjesničku zbirku *Brez* (Bez). Piše poeziju i kratku prozu, objavljivala je po slovenskim i inozemnim literarnim revijama, antologijama i zbornicima. Uzdržava se prevođenjem književnosti s češkog i poljskog (2009. je primila nagradu za najboljeg mladog prevoditelja), uređivanjem i lektoriranjem istog te podučavanjem slovenskog kao stranog jezika.

kar je spod

1

šele tisto, kar je spod, si res ti:
zapri, zapri oči.
spusti se dol
in še nižje,

do obisti se pogrezni vase.
potežkaj ju
na tehtnici dlani:
pijani sta
v dvoje.
od sebe.

kri (umazana, če je sploh še
kaj teče po žilah)

brni, brni.

ulije se.
kot bi se oblak utrgal.
da se potok rdeče obarva.
in čez bregove
stopi.

tega ne boš več izpral,
upam, da veš.
tuje železo
boš vohal
še dneve.

što je ispod

1

tek ono što je ispod, uistinu si ti:
sklopi, sklopi oči.
spusti se ispod
i još niže,

do obijesti se potopi u sebe.
odmjeri ih
na vagi dlana:
pijani su
u dvoje,
od sebe.

krv (prljava, ako je uopće još
nešto teče po žilama)

bruji, bruji.

pljusne.
kao kad se oblak provali.
kako bi se potok crveno obojio.
i preko bregova
stopio.

to više nećeš isprati,
nađam se kako znaš.
tude željezo
njušit ćeš
još danima.

2

sledi ne boš nikoli izbrisal.
stigme se bodo odpirale še naprej.

kričal boš,
pretresen od svojega krika.
molil boš,
pretresen od svoje molitve.
bedel boš,
pretresen do dna.

do dna boš bedel.
do dna
brezna.
brez daha.

pa boš
z dna
vdihnjen,
boš.

2

tragove nećeš nikada izbrisati.
otvarat će se stigme i dalje.

vrištat ćeš,
potresen od svog vriska.
molit ćeš,
potresen od svoje molitve.
bdjet ćeš,
potresen do dna.

do dna bdjet ćeš.
do dna
bezdana.
bez daha.

i bit ćeš
s dna
udahnjen,
bit ćeš.

3

brez sape si.
premetavaš se kot riba na suhem.
pa sem ti rekla, da miruj, in bo bolje.
ampak ti si trmast.

bebavo odpiraš usta
in si riba.
tudi z očmi.

takega te vidim,
kadar zamižim.

dobro veš, da te bom kmalu potegnila
ven.
ne bom uporabila mrežice.
preveč nemiren si.
s trnkom te bom.
s sunkom te bom.
s tremi sunki.
in z enim potegom.

te bom.

riba ribi ribo reže.

ko režem,
se režim.

3

bez daha si.
bacakaš se kao riba na suhom.
a rekla sam ti, miruj i bit će bolje.
ali ti si tvrdoglav.

benavo otvaraš usta
i riba si.
i s očima.

takvog te vidim
kada zažmirim.

dobro znaš, potegnut ću te uskoro
van.
neću upotrijebiti mrežu.
suviše si nemiran.
s udicom ću te.
s udarom ću te.
s tri udara.
i s jednim potezanjem.

ću te.

riba ribi ribu reže.

dok režem,
kezim se.

4

stoj.

bistvo bode,

oko se izlije.

eno.

pa še drugo.

prisila dela delo.

dêli

s potegi noža.

razdeli štirideset hlebcev.

nahrani množico.

vrni okončine

pohabljeni muhi.

usekaj.

usekaj bližnjico

po licu.

pritisni.

pritisni na petelina,

da bo zapel.

pritisni

se.

pritisni se k licu.

zatipaj jame oči.

nočejo te srkati vase.

sam si.

4

stoj.

suština bode.
oko se izlijeva.
jedno.
i još drugo.
prisila pravi posao.
polovi
potezima noža.
razdijeli četrdeset kruščića.
nahrani gomilu,
vrati ekstremitete
osakaćenoj muhi.
udari.
udari prečicu
po obrazu.
pritisni.
pritisni na oroz
kako bi zapjevao.
pritisni
se.
pritisni se uz obraz.

opipaj očne jamice.
neće te usrkati u se.

sam si.

slap besed je presahnil.
čez suho strugo leti sraka.
komu je ukradla
košček zrcala?
nekdo leze v dolino.
zgrmi v prepad.
kdor je bil dovolj nor,
ima naročje zvezd.
ena za drugo ugašajo.
prižigajo se
na dnu,
kjer ni robov.
prod hrešči.
pod stopali,
ki jih ni.
ni jih.
ni.

5

usahnuo je slap riječi.
preko suhog korita leti svraka.
komu je ukrala
komadić zrcala?
netko puže u dolinu.
surva se u provaliju.
tko je bio dovoljno lud
ima naručje zvijezda.
jedna za drugom se gase.
pale se
na dnu,
gdje nema robova.
škripi šljunak
pod stopalima
kojih nema.
nema ih.
nema.

KAZALO / SADRŽAJ

IZTOK OSOJNIK 4

Berlin, Odisej in noč 6

Berlin, Odisej i noć 11

Ustanovitev Slovenskega državnega odvečnega gledališča 16

Osnivanje Slovenskog državnog suvišnog kazališta 20

Oda vele mestu 24

Oda vele gradu 26

TAJA KRAMBERGER 34

Degradacija (5. januar 1895) 36

Degradacija (5. siječnja 1895.) 37

Amnestija: amnezija 40

Amnestija: amnezija 41

Pentimenti 42

Pentimenti 43

Nepopolna plovba 44

Nepotpuna plovidba 45

Heretika 46

Häresie 47

JANI KOVAČIČ 50

Shizo 52

Šiza 55

Delirij povprečnosti – simulaker 58

Delirij prosječnosti – simulakrum 60

Cerebralni korteks 62

Cerebralni korteks 64

Fantom 66

Fantom 67

BARBARA KORUN 68

Kraljica Elizabeta I. Anglija, začetek 17. stoletja **70**

Kraljica Elizabeta I. Engleska, početak 17. stoljeća **72**

Pesnik Iztok Osojnik svoji soplezalki. Osp, Slovenija,
začetek 3. tisočletja **74**

Pjesnik Iztok Osojnik svojoj partnerici u sportskom penjanju.

Osp, Slovenija, početak 3. tisućljeća **75**

Mati Tereza nuni novinki. Kalkuta, konec 2. tisočletja **76**

Majka Tereza iskušenci. Kalkuta, kraj 2. tisućljeća **77**

Seamus Cody, ladjar in trgovec, postaja slep. Galway, Irska,
konec 19. stoletja **78**

Seamus Cody, brodar i trgovac, postaje slijep. Galway, Irska,
kraj 19. stoljeća **79**

Ženska brez imena, Noetova žena, po vesoljnem potopu **80**

Žena bez imena, Noeva žena po kozmičkom potopu **81**

TATJANA JAMNIK 82

kar je spod **84**

što je ispod **85**

zbirka Zlati čoln / zbirka Zlatni čamac, 2

Amnestija: amnezija

Antologija sodobne slovenske poezije

Amnestija: amnezija

Antologija suvremene slovenske poezije

Copyright © Literarno društvo IA, 2010

Prevedel / Prijevod **Goran Janković**

Urednici zbirke / Urednice zbirke **Tatjana Jamnik, Hana Kovač**

Jezikovni pregled / Lektura **Tatjana Jamnik, Hana Kovač, Acija Alfirević**

Oprema in oblikovanje / Design **Alžběta Hanzlová**

Prelom / Prijelom **Alžběta Hanzlová**

Izdala in založila / Izdavači

Kulturno-umetniško društvo Police Dubove in/i **Literarno društvo IA**

Za založbo / Za izdavače **Tatjana Jamnik, Iztok Osojnik**

Naklada / Naklada **100 izvodov / 100 primjeraka**

Vnanje Gorice, Ljubljana 2010

Prva izdaja / Prvo izdanje

Izdajo publikacije je sofinancirala Javna agencija
za knjigo Republike Slovenije.

J A K | JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE
SLOVENIAN BOOK AGENCY

www.ia-zlaticoln.org

www.policadubova.org

www.alzbetahanzlova.cz

www.knjigarnapolicedubove.webnode.com